

Halucinogeny

Užívání a uživatelé

Roman Gabrhelík

VÝUKOVÝ TEXT

**Publikace vznikla a byla vydána pod odbornou
záštitou a koordinací:**

Centra adiktologie, PK 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Díky finanční podpoře:

**projektu Příprava a rozvoj denního magisterského studia oboru adiktologie
CZ.2.17/3.1.00/31430**

**Evropský sociální fond
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti**

**Tento projekt je financován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem České
republiky a rozpočtem hlavního města Praha.**

Výukový text

Halucinogeny - Užívání a uživatelé

Autor: Roman Gabrhelík

Centrum adiktologie

Obsah

Užívání a uživatelé halucinogenů	3
Česká vědecká obec a halucinogeny	5
Slavní uživatelé LSD a dalších halucinogenů.....	8
Použitá literatura	10

Užívání a uživatelé halucinogenů

“Minulý pátek, 16. dubna 1943 jsem byl donucen přerušit své laboratorní práce zhruba v polovině odpoledne a odejít domů, protože jsem pociťoval neobvyklý neklid provázený mírnou závratí. Doma jsem si lehl a upadl do nepříjemného stavu podobnému intoxikaci, projevujícím se extrémně podnětnou představivostí. Když jsem zavřel oči, (denní světlo bylo velmi nepříjemně ostré a jasné), ocitl jsem se ve stavu podobnému snění, projevujícím se nepřetržitým tokem představ fantastických výjevů, zobrazujících se s neobyčejnou intenzitou a projevujících se kaleidoskopickou hrou barev. Po dvou hodinách tento stav zmizel. Celkem vzato se jednalo o pozoruhodný zážitek s rychlým počátkem a velmi neočekávaným průběhem. Zdá se, že byl způsoben nějakými vnějšími toxickými vlivy a dávám je ve spojení s látkou, se kterou jsem pracoval, tartrát diethylamidu kyseliny lysergové.”
(Hofmann, n.d., s. 8)

„Chemik Albert Hofmann, který pracoval ve farmaceutické laboratoři firmy Sandoz ve Švýcarsku, prvně syntetizoval LSD v roce 1938. Věnoval se výzkumu možné aplikace různých směsí kyseliny lysergové, které derivoval z houby, která roste na žitném klasu. Hofmann vytvořil více než dvě desítky

syntetických molekul. Ta 25. byla v němčině nazvána „Lyserg-Säure-Diäthylamid 25“, nebo LSD-25. Pět let poté Hofmann nedopatřením požil malé množství drogy a zažil sérii strašidelných sensorických účinků drogy, které popisuje v citátu výše.“ (Leshner, 2001, s. 3)

„Lidi, kteří halucinogeny užívají, Miovský rozlišuje na tři kategorie. Jde o klasické experimentátory, kteří si látku vyzkoušejí a pak už se k ní nevracejí, popřípadě jen ojedinele. Druhou skupinu tvoří takzvaní rekreační uživatelé, pro něž je užívání různých halucinogenů životním stylem, například při tanečních akcích. Třetí skupinu představují závislí na jiných drogách, třeba pervitinu, kteří berou halucinogen jako doplněk“ (Heczková, 2008, para 1).

„LSD je nejčastěji užíváno orálně ve formě napuštěných papírků s potiskem o rozměrech cca. 1x1 cm. Napuštěné papírky jsou umístěny pod jazyk, odkud je LSD rychle absorbováno. Jiná forma, tablety nebo kapsle jsou polykány. LSD se nevstřebá skrze suchou pokožku.“ (EMCDDA, 2006, para 8).

„Drogové průzkumy provedené v klubech Evropské Unie ukazují, že prevalence nelegálního užívání halucinogenních hub je mezi návštěvníky noční zábavy vyšší, nežli mezi běžnou populací“ (EMCDDA, 2006, para 6).

„Rekreační dávky se pohybují od 1–5 gramů vysušeného materiálu, velikost dávky závisí na botanickém druhu, na způsobu zpracování a na individuálních dispozicích uživatele. Pro čerstvé houby to bude přibližně 10 krát více (10–50 gramů). Materiál může být pozřen syrový, převařený ve vodě jako čaj,

nebo jako ingredience s jiným jídlem, aby se snížila hořká chuť hub. Po pozření je psilocybin převeden na psilocin. Absorbován je z gastro-intestinálního traktu, halucinogenní účinky se obvykle dostavují do 30 minut od pozření, s délkou účinku 4–6 hodin.“ (EMCDDA, 2006, para 8).

Česká vědecká obec a halucinogeny

„Jak prokázal moderní kulturně-antropologický výzkum přírodních národů, je rituální užívání halucinogenních drog velmi rozšířené a úzce spojené s vývojem lidské kultury. V kombinaci s archeologickými nálezy a nejstaršími písemnými záznamy je pak zcela nevyvratitelné, že užívání halucinogenních drog tvořilo významnou součást různých rituálních obřadů a pravděpodobně se významně podílelo se na objevení některých charakteristických uměleckých prvků zachycených na nástěnných malbách, plastikách a dalších výtvorech z období paleolitu a neolitu. Archeologické nálezy například v Guatemale potvrzují, že halucinogenní houby byly v tomto prostředí rituálně užívány již déle než tři tisíce let.“ (Miovský, 2003, s. 169).

„Pro část šamanských kultur byla halucinogenní droga základním prostředkem pro cestu do změněných stavů vědomí. Ačkoli větší část těchto kultur užívala nedrogovou cestu, zdá se, že výsledkem byly o všech těchto kultur srovnatelné. Mezi technikami schopnými vyvolat extatický stav představují halucinogenní látky jeden z nejstarších původních šamanských přístupů vedle například potních chýší, hladovek, rytmických pohybů a zvuků (šamanských bubnů) apod. Známé malby v jeskyni Tří kouzelníků ve Francii či množství archeologických

nálezů z jiných významných evropských nalezišť přinášejí důkazy o užívání psychoaktivních látek paleolitickou, mezolitickou a neolitickou společností. Kromě jiného existuje také vědecká teorie o tom, že část nalezených plastik tzv. venuší byla užívána při různých obřadech, jejichž součástí bylo též užívání halucinogenní látky, a že i výroba těchto sošek byla u části z nich spojena přímo či nepřímo s prožitky intoxikace.“ (Miovský, 2003, s 169).

V oblasti archeologického a kulturně antropologického výzkumu spojeného s teorií užívání psychoaktivních látek máme pravděpodobně jeden ze světových primátů, neboť ve světě byly podobné práce publikovány až na konci 60. a začátkem 70. let, zatímco jeden z našich předních odborníků Alois Pokorný část těchto myšlenek vyslovil ve svých článcích již v padesátých letech. Jistě zajímavé je v této spojitosti zmínit, že některé z teorií vzniků specifických uměleckých výrazových prostředků jsou spojeny a postaveny právě na moderním výzkumu prožitků akutní intoxikace halucinogenními látkami a komparace těchto výtvorů s archeologickými nálezy plastik, maleb apod.

„Různých přírodních halucinogenních látek jsou v Česku stovky a jejich distribuci, prodej a spotřebu nelze účinně regulovat“ (Heczková, 2008, para 1).

„Lidé experimentují s muchomůrkami, muškátovým oříškem, lysohlávkami, durmanem nebo šalvějí divotvornou“ (Heczková, 2008, para 4).

„Vedle rostlinných halucinogenů lidé znají i živočišné. Halucinogenní účinky má například ropuší jed, někteří lidé tedy kvůli navození zážitků olizují žáby. Jisté halucinogenní látky se ale podle Miovského vytvoří i v bílku, který zůstane pár dnů v ledniče“ (Heczková, 2008, para 5).

„Mezi umělé halucinogeny pak patří LSD a extáze. Zejména v 60. letech byly experimenty s nimi velmi populární. Zkoumal se také jejich léčebný účinek. Vědeckým výzkumem halucinogenů se světově proslavil český psychiatr žijící ve Spojených státech Stanislav Grof. Velký potenciál v léčbě mají halucinogeny i podle Miovského. Četné vědecké studie přinesly například poznatky o souvislostech psychických nemocí schizofrenního typu a účinky halucinogenů“ (Heczková, 2008, para 1).

„Naše země patřila svého času v oblasti výzkumu halucinogenních látek ke světové špičce. Výzkumníci jako Hausner, Doležal, Dytrych, Roubíček, Grof a další představovali silnou skupinu a jejich práce v té době snesly srovnání s tím nejlepším, co bylo v oboru publikováno. Je obdivuhodné, že tehdy dokázali velmi nadčasovým způsobem integrovat mezioborový pohled nejen na samotnou akutní intoxikaci, ale také na možná rizika spojená s užíváním těchto drog. Výzkumně se v té době věnovali také složitým otázkám vztahu užívání halucinogenů s uměleckým projevem, prožíváním hodnot atd. Pro českou vědu je velká škoda, že většina těchto prací byla opět publikována především v domácích odborných periodících, případně jako monografie - např. jedinečné tehdejší publikace Stanislava Grofa a Zdeňka Dytrycha "LSD-25 a jeho využití v klinické praxi", případně populárněji laděné "Experimentální psychózy" Jiřího Roubíčka. Pokud se podíváme

na profil tehdejších publikačních výstupů výzkumné práce, je zřejmé, že celá tato tematická oblast převyšovala kvalitou i počtem mnoho tradičních témat psychologie a psychiatrie a myslím dnes představuje doslova hozenou rukavici současné generaci výzkumníků v adiktologii“ (Mioviský, 2007, para 7).

„V oblasti legálního využívání halucinogenních drog v léčbě, mnozí čtenáři zaznamenali, že nedávno získal Stanislav Grof ocenění nadace Vize 97 a jistě mají jeho jméno spojeno s populárními publikacemi vydanými česky v 90. letech, Holotropní vědomí a mnoho dalších. Grof vyvinul nesmírně zajímavou a perspektivní metodu holotropního dýchání na základě svých zkušeností s výzkumem LSD (a dalšími látkami) a jeho využitím v terapeutické praxi“ (Mioviský, 2007, para 15).

Slavní uživatelé LSD a dalších halucinogenů

„Aldous Huxley (spisovatel), který své psychedelické zkušenosti (původně s mezkalinem, k LSD se dostal později) popsal v knihách Brány vnímání a Nebe a peklo. Motiv užívání psychedelik se objevuje i v jeho románu Ostrov. Svě doby se angažoval ve výzkumu psychedelik. Několik hodin před smrtí si nechal podat 100µg LSD.

Allen Ginsberg (básník), Cary Grant (herec), Jim Morrison (zpěvák skupiny The Doors), Jimi Hendrix (zpěvák, kytarista), Fritjof Capra (kvantový fyzik, systémový teoretik), John Lennon (zpěvák, skladatel, skupina Beatles), Syd Barrett (zpěvák skupiny Pink Floyd), Ram Dass (vl. jménem Richard Alpert, psycholog, později duchovní učitel).

Dále např. Francis Crick, držitel Nobelovy ceny za chemii. Cricka k objevu DNA inspirovaly právě zkušenosti s LSD. Terence

McKenna, etnobotanik, filosof, spisovatel, psychedelika byla v podstatě středem jeho zájmu, užíval i LSD, ale za významnější považoval psilocybin a DMT.

Timothy Leary, psycholog, který v šedesátých letech byl velkým popularizátorem užívání LSD. Také vedl výzkum této látky.“
(Wikipedie, 2010).

Použitá literatura

Wikipedie (2010). Seznam slavných uživatelů LSD. Retrieved from:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_slavných_uživatelů_LSD

Hofmann, A. (n.d.). LSD - mé problémové dítě. Retrieved from:

<http://jlswbs.files.wordpress.com/2008/01/ahlsd.pdf>

Heczková, L. (2008). Přírodních halucinogenů jsou v Česku podle odborníků stovky. Rozhovor s M. Miovským. Zpravodajství ČTK. Retrieved from:

<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/57/1266/Prirodnich-halucinogenu-jsou-v-Cesku-podle-odborniku-stovky>

Miovský, M. (2007). Oslavované i proklínané halucinogeny. Psychologie dnes, str. 38. Retrieved from:

<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/57/1183/Oslavovane-i-proklinane-halucinogeny>

Leshner, A. I. (2001). Hallucinogens and Dissociative Drugs. National Institute on Drug Abuse. Retrieved from:

<http://www.nida.nih.gov/PDF/RRHalluc.pdf>

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction,
EMCDDA (2006). Lysergide (LSD)

Retrieved from:

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/lsd>

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction,
EMCDDA (2006). Hallucinogenic mushrooms: an emerging
trend case study. Retrieved from:

[http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_31215
EN TP Hallucinogenic mushrooms.pdf](http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_31215_EN_TP_Hallucinogenic_mushrooms.pdf)

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction,
EMCDDA (2006). Hallucinogenic mushrooms: an emerging
trend case study. Retrieved from:

[http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-
profiles/mushrooms#use](http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/mushrooms#use)